

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Soliditet i pensjonskasser

Per 31. desember 2022

14.04.2023

Innhold

1	Hovedinntrykk	4
2	Markedsutvikling	4
3	Solvenskapitaldekning	5
3.1	Solvenskapitaldekning	5
3.2	Solvenskapitaldekning uten bruk av overgangsregelen	6
4	Solvenskapitalkrav	7
4.1	Samlet solvenskapitalkrav	7
4.2	Markedsrisiko	8
4.3	Livsforsikringsrisiko	10
5	Ansvarlig kapital	11
6	Metodevedlegg	13

1 Hovedinntrykk

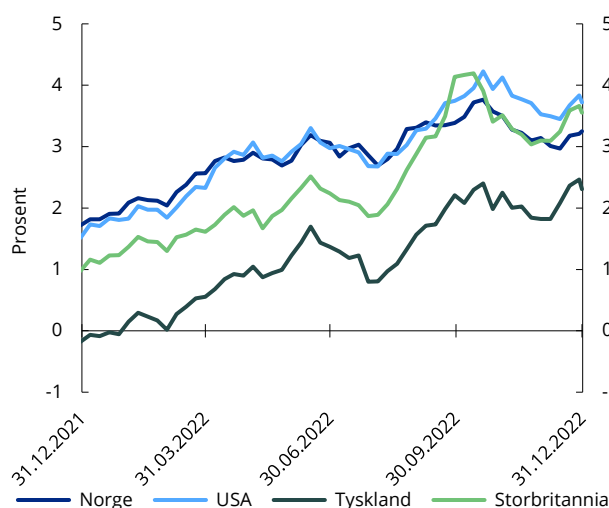
Rapporten gir en utfyllende oversikt over soliditeten i pensjonskassene basert på det forenklede solvenskapitalkravet per 31. desember 2022. Rapporten inneholder opplysninger om pensjonskassenes solvenskapitaldekning, solvenskapitalkrav og ansvarlige kapital. En oversikt over hovedtrekkene fremgår også i felles soliditetsrapport for finansforetak mv. per 31. desember 2022 som er publisert på finanstilsynet.no.

Alle de 75 pensjonskassene oppfylte det forenklede solvenskapitalkravet¹ per 31. desember 2022. Solvenskapitaldekningen for pensjonskassene samlet var 178 prosent, som er en økning på fire prosentpoeng fra utgangen av 2021. Private og kommunale pensjonskasser hadde en solvenskapitaldekning på hhv. 186 og 168 prosent per 31. desember 2022. For private pensjonskasser var solvenskapitaldekningen 10 prosentpoeng høyere enn ved utgangen av 2021. Kommunale pensjonskasser hadde en nedgang i solvenskapitaldekningen på 4 prosentpoeng det siste året. Uten overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger var pensjonskassenes solvenskapitaldekning 176 prosent per 31. desember 2022, som er en økning på 5 prosentpoeng fra utgangen av 2021.

2 Markedsutvikling

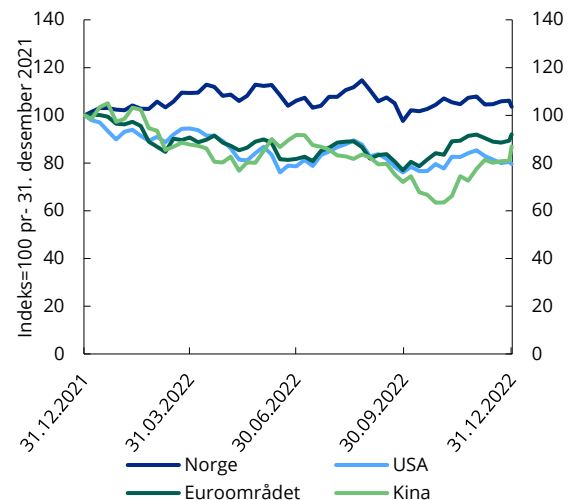
- I 2022 var det en betydelig oppgang i de lange rentene og negativ utvikling i internasjonale aksjemarkeder, se figur 2.1 og 2.2. Det norske aksjemarkedet steg imidlertid med 5,3 prosent. Den norske tiårige statsobligasjonsrenten var 3,25 prosent per 31. desember 2022, opp fra 1,72 prosent ved utgangen av 2021. Swap-renten, som legges til grunn som diskonteringsrente, hadde en tilsvarende utvikling.

Figur 2.1 Rente på 10-årige statsobligasjoner

Kilde: Refinitiv. Siste observasjonsdato 15.03.22

Figur 2.2 Aksjeindekser (MSCI) for utvalgte områder

Kilde: Refinitiv. Siste observasjonsdato 15.03.22

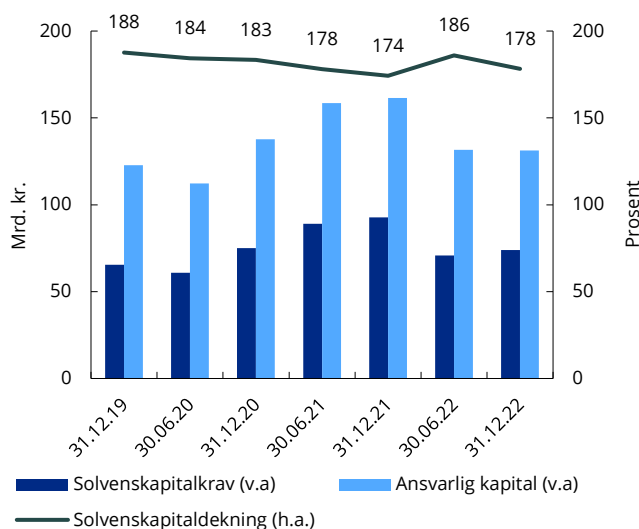
¹ For nærmere informasjon om regelverket for det forenklede solvenskapitalkravet, se metodeomtalen i kapittel 6.

3 Solvenskapitaldekning

3.1 Solvenskapitaldekning

- Den samlede solvenskapitaldekningen for pensjonskassene var 178 prosent per 31. desember 2022, noe som er en bedring på fire prosentpoeng fra 31. desember 2021 (men en nedgang på åtte prosentpoeng fra 30. juni 2022), se figur 3.1.
- Solvenskapitalkravet ble redusert med 20 prosent til 74 mrd. kroner på årsbasis i 2022. Hovedårsaken til nedgangen var en reduksjon i solvenskapitalkravet for aksjerisiko som følge av et lavere aksjeprisstress og verdifall på aksjer (særlig i første halvår 2022).
- I 2022 ble den ansvarlige kapitalen redusert med 19 prosent til 131 mrd. kroner. En reduksjon i kursreguleringsfond (18 mrd. kroner), bufferfond (11 mrd. kroner) og i tilleggsavsetningene (1 mrd. kroner) var de viktigste årsakene til nedgangen i kapitalen i 2022. Renteøkningen på årsbasis i 2022 bidro isolert sett til å øke den ansvarlige kapitalen ved å redusere verdien på forsikringsforpliktelsene (øke egenkapitalen).
- Alle pensjonskassene oppfylte solvenskapitalkravet per 31. desember 2022.

Figur 3.1 Solvenskapitaldekning i pensjonskassene samlet

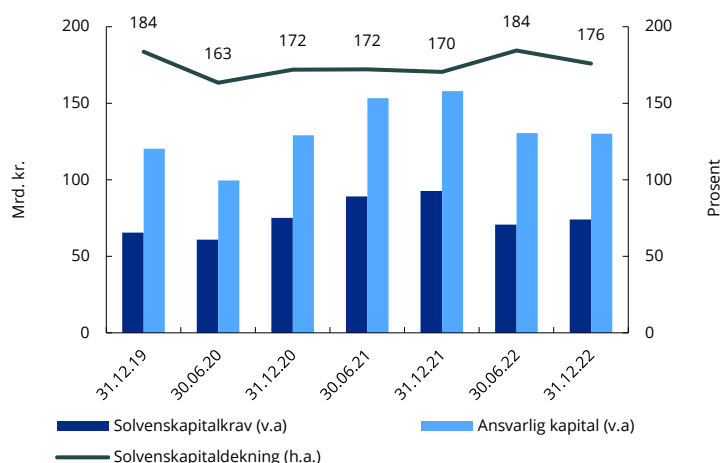

- For private pensjonskasser var den samlede solvenskapitaldekningen 186 prosent per 31. desember 2022, opp fra 176 prosent per 31. desember 2021. Renteøkningen på årsbasis i 2022 som reduserer forsikringsforpliktelsene (øker egenkapitalen) var hovedårsaken til at soliditeten bedret seg i 2022 til tross for en nedgang i kursreservene (kursreguleringsfond) og i tilleggsavsetningene.
- For kommunale pensjonskasser bidro verdifallet på eiendelene til redusert bufferfond (redusert ansvarlig kapital) og et fall i solvenskapitaldekningen fra 172 prosent per 31. desember 2021 til 168 prosent per 31. desember 2022.

3.2 Solvenskapitaldekning uten bruk av overgangsregelen

- For pensjonskassene samlet var solvenskapitaldekningen 176 prosent uten overgangsregelen² per 31. desember 2022, opp fra 170 prosent ved utgangen av 2021, se figur 3.2. Fra 30. juni 2022 ble imidlertid solvenskapitaldekningen redusert med 9 prosentpoeng. Renteøkningen, som isolert sett bidro til redusert verdi på forsikringsforpliktelsene, var hovedårsaken til bedringen i soliditeten i 2022. Alle pensjonskassene oppfylte solvenskapitalkravet uten overgangsregelen per 31. desember 2022.
- Private og kommunale pensjonskasser hadde en solvenskapitaldekning uten overgangsregelen på hhv. 184 og 166 prosent per 31. desember 2022. For private pensjonskasser er dekningen økt med 13 prosentpoeng fra utgangen av 2021, mens den er redusert med to prosentpoeng for kommunale pensjonskasser.
- Overgangsregelen økte den ansvarlige kapitalen for private og kommunale pensjonskasser med hhv. 645 og 581 mill. kroner per 31. desember 2022. Ved utgangen av 2021 økte overgangsregelen den ansvarlige kapitalen med 2,9 mrd. kroner og 840 mill. kroner.
- 18 private og 8 kommunale pensjonskasser hadde effekt av overgangsregelen, mot 34 private og 9 kommunale pensjonskasser per 31. desember 2021.

Figur 3.2 Solvenskapitaldekning uten overgangsregelen for pensjonskassene samlet

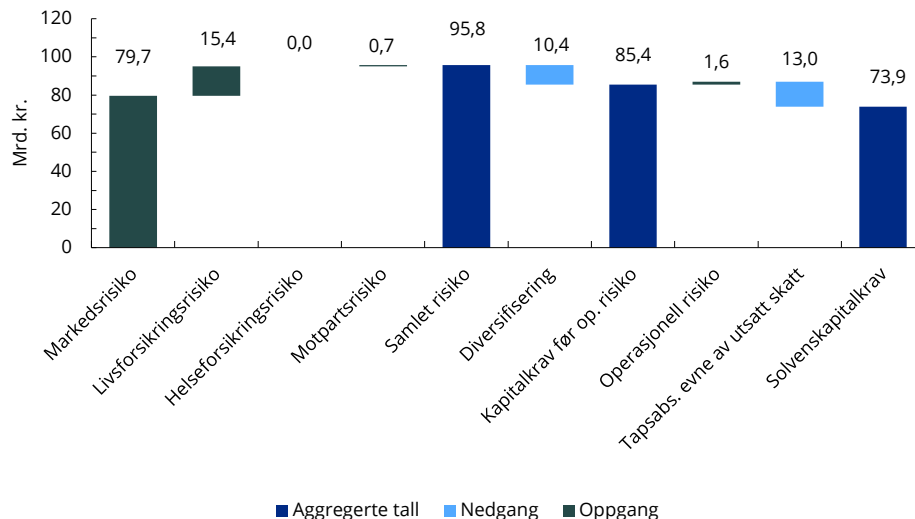
² Overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger innebærer at en eventuell økning i verdien av forsikringsforpliktelsene ved overgang til markedsverdi fases inn gradvis frem til 1. januar 2032.

4 Solvenskapitalkrav

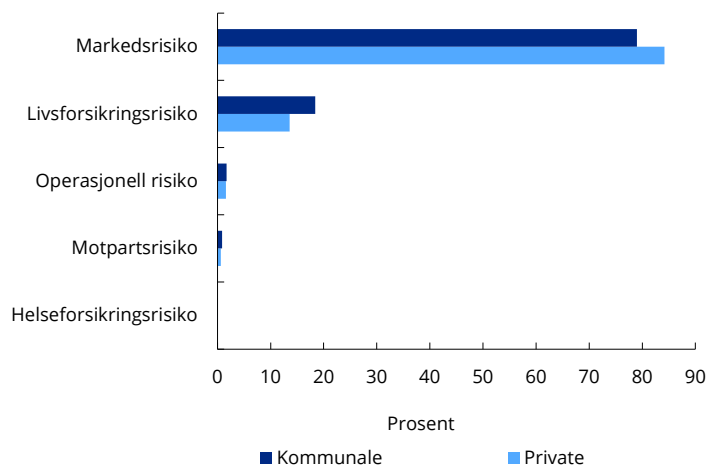
4.1 Samlet solvenskapitalkrav

- Solvenskapitalkravet for pensjonskassene samlet var 74 mrd. kroner per 31. desember 2022 (71 mrd. kroner per 30. juni 2022), se figur 4.1. Det er en betydelig nedgang fra 93 mrd. kroner per 31. desember 2021. Den største risikoen er markedsrisiko, som utgjorde 82 prosent av samlet kapitalkrav før diversifiseringseffekter (85 prosent per 31. desember 2021). Livsforsikringsrisiko var den nest største risikoen med 16 prosent (13 prosent ved utgangen av 2021).
- Diversifiseringseffektene medførte en reduksjon i summen av de partielle kapitalkravene for de fire risikoområdene på 12 prosent (10 prosent ved utgangen av 2021). Kapitalkravet for operasjonell risiko ga et påslag på 2 prosent. Den tapsabsorberende effekten av utsatt skatt reduserte solvenskapitalkravet med 15 prosent.
- Markedsrisikoen er noe større for private enn for kommunale pensjonskasser, se figur 4.2.

Figur 4.1 Bidrag til solvenskapitalkravet for pensjonskasser samlet per 31. desember 2022

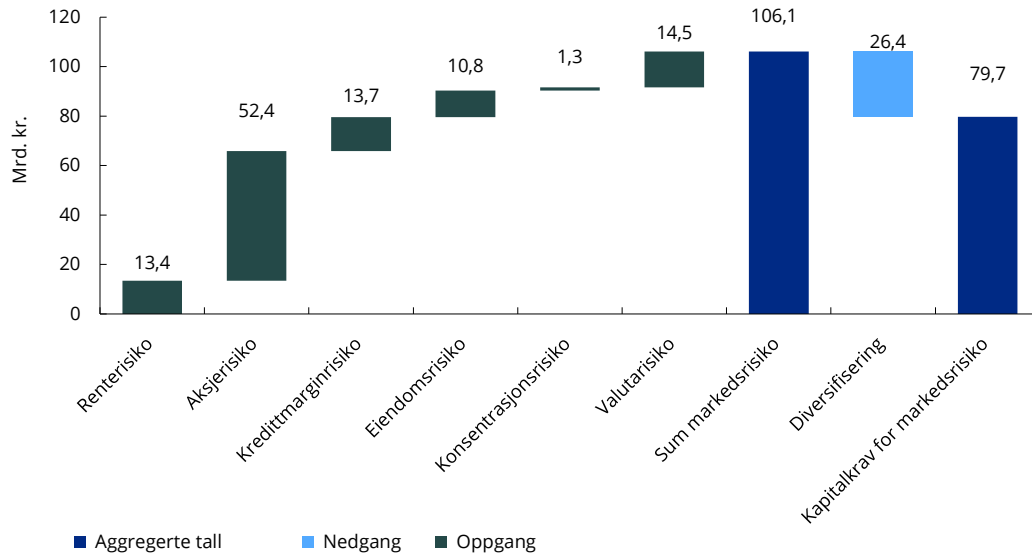
Figur 4.2 Bidrag til samlet risiko for private og kommunale pensjonskasser per 31. desember 2022

4.2 Markedsrisiko

- Solvenskapitalkravet for markedsrisiko for pensjonskassene samlet var 80 mrd. kroner per 31. desember 2022, ned fra 102 mrd. kroner per 31. desember 2021.

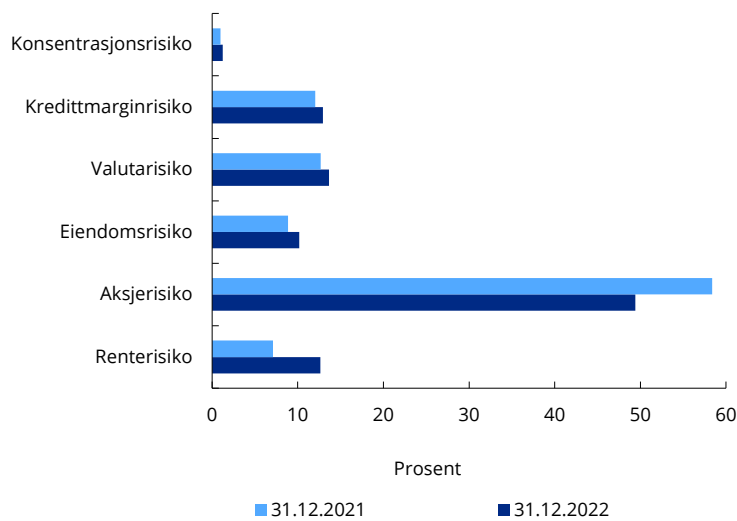
Figur 4.3 Bidrag til kapitalkravet for markedsrisiko for pensjonskasser samlet per 31. desember 2022

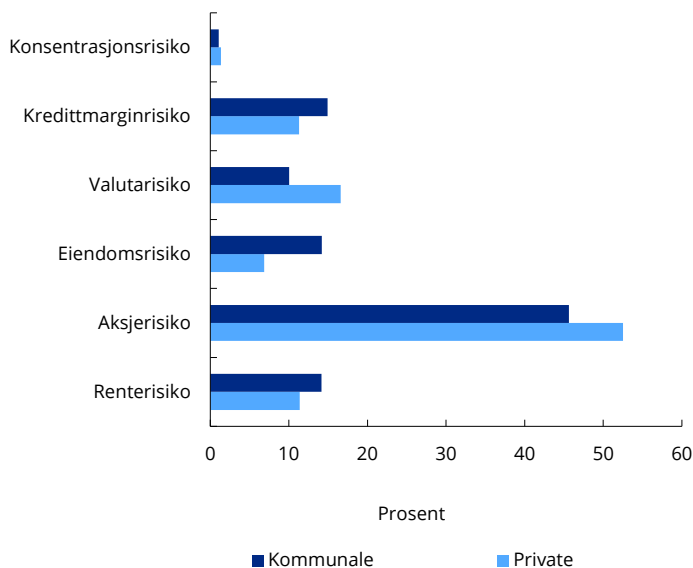
- Som andel av samlet markedsrisiko før diversifisering ble aksjerisikoen redusert fra 58 prosent per 31. desember 2021 til 49 prosent ved utgangen av 2022, se figur 4.4. Reduksjonen i aksjerisikoen i 2022 har sammenheng med at markedsverdien på aksjeporteføljen ble redusert med 16 mrd. kroner til 145 mrd. kroner og at aksjestresset i kapitalkrabberegningen (basert på Solvens II-regelverket) ble redusert i perioden.³ Til sammenligning er markedsverdien på obligasjonsbeholdningen 7 mrd. kroner lavere enn ved utgangen av 2021.
- Valutarisiko utgjorde den nest største markedsrisikoen per 31. desember 2022 med 14 prosent, tett fulgt av kredittmarginrisiko og renterisiko. Kredittmarginrisiko (spreadrisiko) er risikoen for endringer i markedsverdi/realistisk verdi av obligasjoner mv. og engasjementer som følge av generelle endringer i kredittspreader.
- Aksjerisikoen utgjør 53 prosent av samlet markedsrisiko for private og 46 prosent for kommunale pensjonskasser (ned fra hhv. 61 og 55 prosent ved utgangen av 2021).
- Valutarisikoen er størst for private pensjonskasser, mens både renterisikoen, kredittmarginrisikoen og eiendomsrisikoen er større for kommunale enn for private pensjonskasser, se figur 4.5.

³ Aksjeprissjokket ble redusert fra 46 prosent for børsnoterte aksjer i OECD-land og 56 prosent for øvrige aksjer per 31. desember 2021 til hhv. 36 prosent og 46 prosent per 31. desember 2022 (34 prosent og 44 prosent per 30. juni 2022). Justeringsmekanismen i aksjeprissjokket innebærer at sjokket endres fra kvartal til kvartal avhengig av forutgående aksjeprisutvikling, og slik at justeringen er maksimalt +/- 10 prosentpoeng fra standardsjokkene på hhv. 39 og 49 prosent.

Figur 4.4 Bidrag til samlet markedsrisiko for pensjonskasser samlet

Figur 4.5 Bidrag til kapitalkravet for markedsrisiko for private og kommunale pensjonskasser per 31. desember 2022

Renterisiko

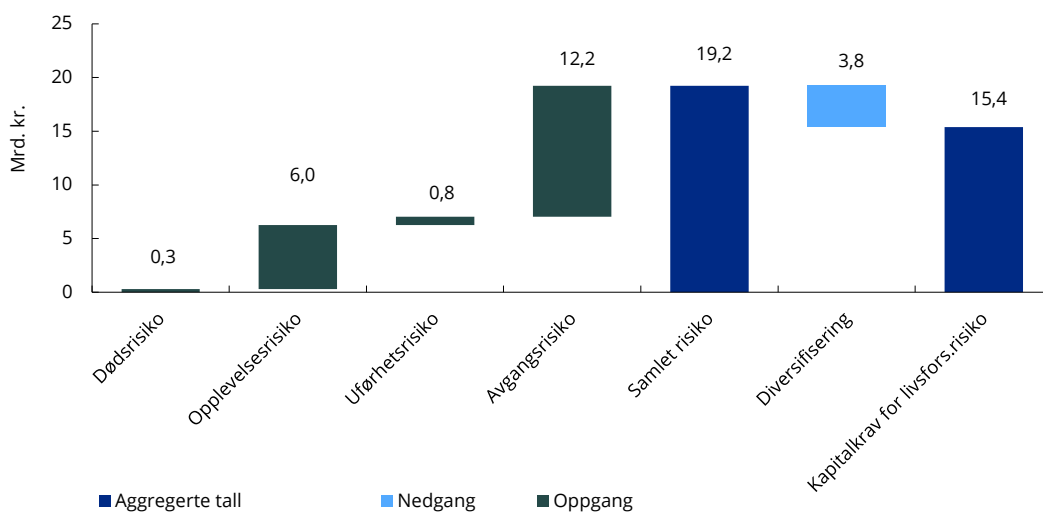
- Pensjonskassenes samlede risiko ved renteendring (før diversifisering) har økt betydelig det siste året. Renterisikoen utgjorde 13 prosent av samlet markedsrisiko (7 prosent per 31. desember 2021). For både private og kommunale pensjonskasser økte renterisikoen fra 7 prosent til hhv. 11 og 14 prosent av samlet markedsrisiko.
- Pensjonskassene er utsatt for renterisiko i obligasjonsporteføljen. I tillegg er det renterisiko (avkastningsrisiko) knyttet til forsikringsforpliktelsene som varierer for ulike typer forsikringsforpliktelser. Per 31. desember 2022 var både private og kommunale pensjonskasser mest utsatt ved renteøkning (verdifall på obligasjonsbeholdningen). Ettersom markedsrentene har steget betydelig og nå er høyere enn den garanterte renten, er verdien av forsikringsforpliktelsene mindre følsomme for renteendringer. For private pensjonskasser var renterisikoen ved rentefall klart størst ved utgangen av 2021, mens det nå er renterisiko ved renteøkning som er størst.

- Offentlig tjenestepensjon utgjorde 49 prosent av pensjonskassenes forsikringsforpliktelser per 31. desember 2022, mens private, premiebetalende ytelsesordninger og fripoliser utgjorde hhv. 28 og 22 prosent. I 2022 økte forsikringsforpliktelser knyttet til fripoliser med 1 mrd. kroner til 68 mrd. kroner og utgjorde 44 prosent av private pensjonskassers forsikringsforpliktelser (43 prosent ved utgangen av 2021).
- Det er fire pensjonskasser som kun har forsikringsforpliktelser knyttet til fripoliser.

4.3 Livsforsikringsrisiko

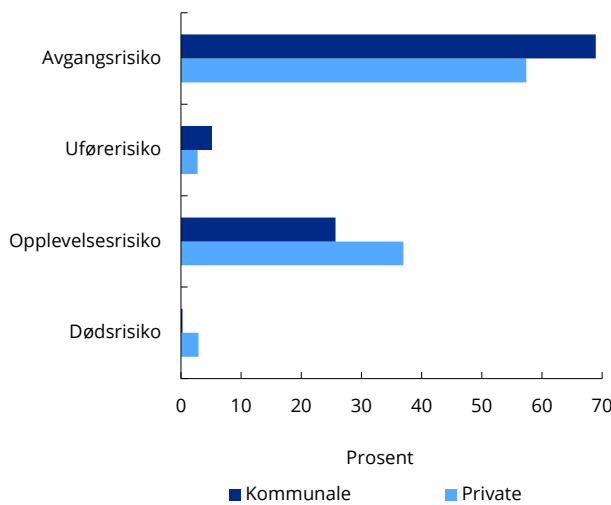
- Solvenskapitalkravet for livsforsikringsrisiko var 15 mrd. kroner for pensjonskassene samlet per 31. desember 2022 (om lag uendret fra utgangen av 2021), se figur 4.6.

Figur 4.6 Bidrag til kapitalkravet for livsforsikringsrisiko per 31. desember 2022

- Avgangsrisikoen, som er risikoen for at kundene flytter sine kontrakter, utgjorde den største livsforsikringsrisikoen før diversifisering med 63 prosent (opp fra 60 prosent per 31. desember 2021). Avgangsrisiko gjelder produkter der midlene kunden får med seg ved flytting (flytteverdien) er høyere enn de forsikringstekniske avsetningene. Renteoppgangen i 2022 har redusert verdien på de forsikringstekniske avsetningene og følgelig økt differansen mellom flytteverdien og verdien på avsetningene. Avgangsrisikoen er noe større i kommunale enn i private pensjonskasser per 31. desember 2022, se figur 4.7.
- Opplevelsesrisiko, som er risiko for at de forsikrede lever lenger enn det som er lagt til grunn i det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget, utgjorde den nest største livsforsikringsrisikoen per 31. desember 2022 med 31 prosent (35 prosent per 31. desember 2021).

Figur 4.7 Bidrag til kapitalkravet for livsforsikringsrisiko for private og kommunale pensjonskasser per 31. desember 2022

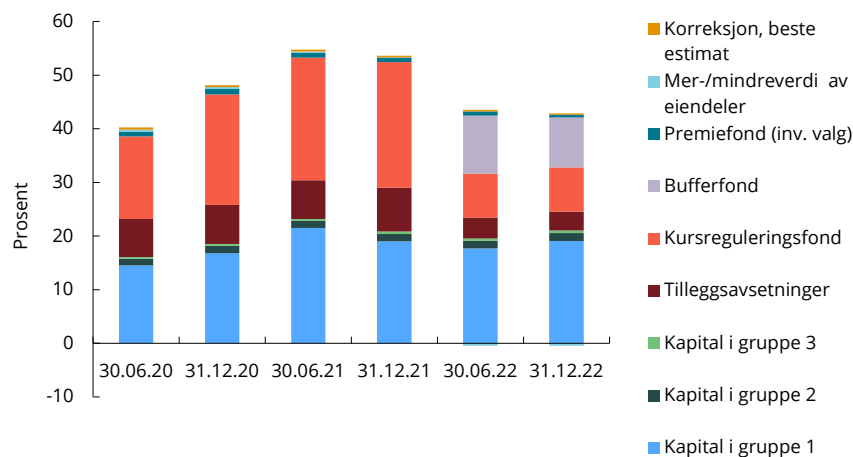

5 Ansvarlig kapital

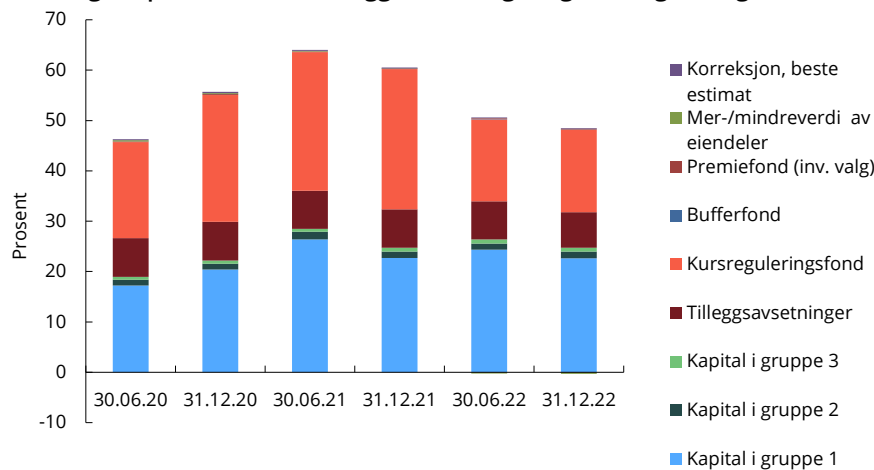
- For pensjonskassene samlet var den ansvarlige kapitalen til å dekke det forenklete solvenskapitalkravet 131 mrd. kroner per 31. desember 2022 og tilsvarte 42 prosent av forsikringsforpliktelsene (uten tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond og bufferfond), se figur 5.1. Det er en markant nedgang fra utgangen av 2021 da den ansvarlige kapitalen var 161 mrd. kroner og tilsvarte 54 prosent av forsikringsforpliktelsene.
- Samlet kapital i gruppe 1 økte med 2 mrd. kroner i 2022. Renteøkningen i 2022 har isolert sett bidratt til økt kapital i gruppe 1 (reduerte forsikringsforpliktelser). Kursreguleringsfondet (til private pensjonskasser) ble redusert med 18 mrd. kroner, mens bufferfondet til kommunale pensjonskasser ble redusert med 11 mrd. kroner. Mindreverdi av eiendelene utover bokført verdi (dvs. at markedsverdien er lavere enn bokført verdi) ga en kapitalreduksjon på 1,5 mrd. kroner.
- Kapital i gruppe 1 (egenkapital) utgjorde den største andelen av den samlede kapitalen per 31. desember 2022 med 45 prosent, etterfulgt av bufferfond og kursreguleringsfond med hhv. 22 og 19 prosent.
- For private pensjonskasser tilsvarte den ansvarlige kapitalen 48 prosent av forsikringsforpliktelsene per 31. desember 2022, ned fra 61 prosent ved utgangen av 2021, se figur 5.2. Kapital i gruppe 1 og kursreguleringsfond utgjorde de største kapitalelementene med hhv. 47 og 34 prosent av den ansvarlige kapitalen, etterfulgt av tilleggsavsetninger med 15 prosent.
- For kommunale pensjonskasser tilsvarte den ansvarlige kapitalen 37 prosent av forsikringsforpliktelsene per 31. desember 2022, ned fra 46 prosent per 31. desember 2021, se figur 5.3.
- Bufferfond og kapital i gruppe 1 utgjorde de største kapitalelementene med hhv. 51 og 42 prosent. For kommunale pensjonsordninger ble kursreguleringsfond og tilleggsavsetninger erstattet av et sammenslått bufferfond fra 1. januar 2022.⁴

⁴ En del kommunale pensjonskasser endret ikke (reduerte ikke) bufferfondet i første halvår 2022. Verdifall på investeringene bidro derfor til et negativt delårsresultat og redusert kapital i gruppe 1 (egenkapital). Ved utgangen av 2022 ble bufferfondet redusert (og kapitalen i gruppe 1 økte fra 30. juni 2022).

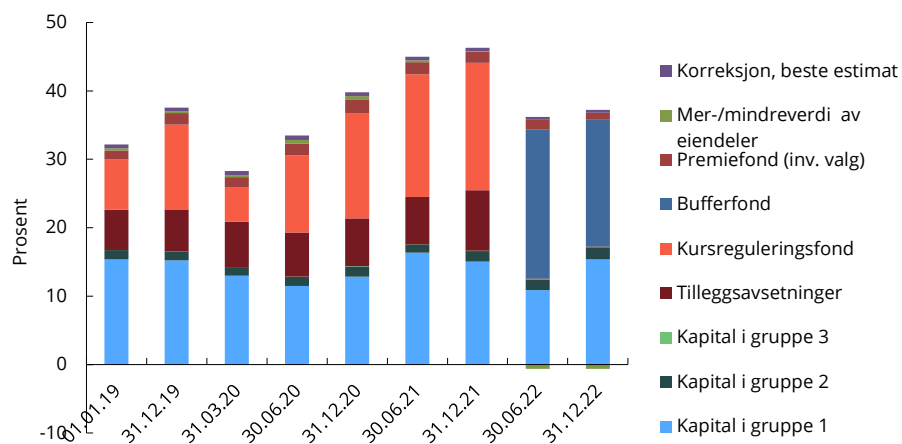
Figur 5.1 Sammensetningen av den ansvarlige kapitalen for pensjonskassene samlet (prosent av forsikringsforpliktelser uten tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond og bufferfond)

Figur 5.2 Sammensetningen av den ansvarlige kapitalen for private pensjonskasser (prosent av forsikringsforpliktelser uten tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond)

Figur 5.3 Sammensetningen av den ansvarlige kapitalen for kommunale pensjonskasser (prosent av forsikringsforpliktelser uten tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond)

6 Metodevedlegg

Solvenskapitalkravet (samlet tapspotensial)

Fra 1. januar 2019 har solvenskapitalkravet for pensjonskasser vært basert på hovedprinsippene i Solvens II, og er en videreføring med noen tilpasninger av Finanstilsynets stresstest for pensjonskassene. Solvenskapitalkravet avhenger av risikoen knyttet til investeringene og forsikringsforpliktelsene og er utformet for å sikre at pensjonskassene har en finansiell buffer utover de forsikringstekniske avsetningene. Solvenskapitalkravet skal dekke risikoen for tap av pensjonskassens ansvarlige kapital og ved beregningen skal all kvantifiserbar tapsrisiko knyttet til pensjonskassens samlede virksomhet tas i betraktning. Solvenskapitalkravet beregnes i risikomoduler og undermoduler, hvor resultatet aggregeres opp til et samlet krav (samlet tapspotensial) ved bruk av korrelasjonsmatriser, som reflekterer antatt samvariasjon mellom de ulike risikoene i stressede situasjoner. Risikoene som hensyntas er markedsrisiko, livsforsikringsrisiko, helseforsikringsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko. I tillegg foretas det et sjablongmessig fradrag på 15 prosent for den tapsabsorberende evnen til utsatt skatt.

Ansvarlig kapital

Den ansvarlige kapitalen til pensjonskassene følger de samme prinsippene som i Solvens II, og består av basiskapital og supplerende kapital. Basiskapitalen består av differansen mellom verdien av eiendeler og verdien av forpliktelser med tillegg av eventuell ansvarlig lånekapital og øvrige kapitalelementer. I denne sammenheng skal både eiendeler og forpliktelser (inkl. forsikringsforpliktelser) verdivurderes etter markedsverdier. Supplerende kapital er kapital som kan kalles inn for å dekke tap. Dette kan blant annet være innkalt, men ikke innbetalt kapital, garantier eller lignende. Supplerende kapital kan bare medregnes i solvenskapitalen når Finanstilsynet har gitt eksplisitt godkjennelse til dette, og det er omfattende krav til søknad om å få godkjent supplerende kapital.

Den ansvarlige kapitalen (basiskapital og supplerende kapital) deles inn i tre kapitalgrupper basert på kvaliteten til den enkelte kapitalposten. Her følges de samme prinsippene som i Solvens II-regelverket. Kapitalgruppe 1 er kapital av beste kvalitet. Dette omfatter pensjonskassens egenkapital (ekskl. risikoutjevningfondet) og eventuell hybridkapital (fondsobligasjoner). Denne egenkapitalen (kjernekapitalen) består av innskutt kjernekapital og opptjent egenkapital. I tillegg vil egenkapitalen justeres som følge av overgangen til verdivurdering til markedsverdi. Delårsresultat før overskuddstildeling til kunder og skatt inngår også i kapitalgruppe 1.

Kapitalgruppe 2 er kapital av noe svakere kvalitet og inkluderer ansvarlige lån som tilfredsstillter nærmere angitte kriterier (herunder løpetid på minimum 10 år), risikoutjevningfondet og visse typer supplerende kapital. Kapitalen som inngår i kapitalgruppe 2 dekker ikke nødvendigvis ethvert tap til enhver tid. Risikoutjevningfondet kan kun benyttes til å dekke negativt risikoresultat.⁵ Ansvarlig lån er en kapitalpost med tidsbegrensning og supplerende kapital er kapital som ikke er innbetalt.

Kapitalgruppe 3 omfatter eiendeler ved utsatt skatt (fratrullet forpliktelser ved skatt) og ansvarlige lån som ikke tilfredsstillter kriteriene for å kunne medregnes i kapitalgruppe 1 eller 2, samt visse typer supplerende kapital.

Det er krav til sammensetningen av den ansvarlige kapitalen som skal dekke solvenskravet. Kapitalgruppe 2 og 3 kan til sammen medregnes med inntil 50 prosent av solvenskapitalkravet, og av dette kan kapital i

⁵ Negativt risikoresultat oppstår når den faktiske utviklingen i dødelighet og uførhet er mer negativ enn det som er forutsatt i premietariffen. I år der risikoresultatet er positivt (utviklingen er bedre enn forutsatt), kan pensjonskassen sette av inntil 50 prosent til et risikoutjevningfond.

kapitalgruppe 3 medregnes med inntil 15 prosent av solvenskapitalkravet. Det er også et krav om at hybridkapital (fondsobligasjonslån) maksimalt kan utgjøre 20 prosent av den samlede kapitalen i kapitalgruppe 1.

Pensjonskassene har anledning til å bygge opp bufferkapital mot kortsiktige markedssvingninger, herunder bufferfond, tilleggsavsetninger og urealiserte gevinster i form av kursreserver (kursreguleringsfond). Ved positivt avkastningsresultat kan pensjonskassene velge å foreta tilleggsavsetninger/øke bufferfondet. Tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond og bufferfond er bufferkapital som kan benyttes hvis avkastningen på pensjonsmidlene ikke møter det garanterte avkastningsnivået, men tilleggsavsetninger kan ikke dekke negativ avkastning.

Under Solvens II justeres solvenskapitalkravet for den tapsabsorberende evnen til forsikringstekniske avsetninger, som reflekterer at en andel av tapene som oppstår vil belastes kunden i form av lavere fremtidig bonus (tap av f.eks. tilleggsavsetninger eller annen fremtidig overskuddstildeling), og dermed ikke direkte påvirker foretakets soliditet. I solvenskapitalkravet for pensjonskasser er den tapsabsorberende evnen til forsikringstekniske avsetninger, som en forenkling, delvis hensyntatt i beregningen av renterisiko, og delvis hensyntatt ved at bufferfondene (bufferfondet, kursreguleringsfondet og tilleggsavsetningene) inngår i ansvarlig kapital.

Kapitalgruppe 1	Kapitalgruppe 2	Kapitalgruppe 3
Innskutt egenkapital	Risikoutjevningssfond	Eiendeler ved utsatt skatt
Annen opptjent egenkapital	Ansvarlige lån	Ansvarlige lån
Delårsresultat før overskuddstildeling til kunder og skatt	Supplerende kapital	Supplerende kapital
Justering i avsetninger ved overgang til markedsverdi		
Effekt av overgangsregelen		
Fondsobligasjoner/hybridkapital		

Øvrige kapitalelementer som teller fullt ut som ansvarlig kapital, men som ikke er allokert til kapitalgrupper:

Tilleggsavsetninger
Kursreguleringsfond
Bufferfond
Premiefond for ytelsesbasert foretakspensjon med investeringsvalg i henhold til lov om foretakspensjon § 11
Merverdi eller mindreverdi av eiendeler utover bokført verdi
Korreksjon for endrede biometriske avsetninger som kan medregnes i ansvarlig kapital

Overgangsregler

Det er fastsatt overgangsordninger for forsikringstekniske avsetninger og ansvarlige lån. Overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger gir rom for å redusere de forsikringstekniske avsetningene tilsvarende en andel av differansen mellom forsikringstekniske avsetninger beregnet i det nye solvenskapitalkravet og forsikringstekniske avsetninger beregnet etter solvensmarginregelverket (Solvens I). Overgangsregelen innebærer at en eventuell økning i verdien av forsikringsforpliktelsene ved overgangen til det nye solvenskapitalkravet fases inn lineært over en periode på 16 år. I 2022 var innfasingen på 6/16 for pensjonskassene (tilsvarende innfasing som for livsforsikringsforetakene), opp fra 5/16 i 2021. Overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger kan ha særlig stor betydning for pensjonskasser med

en høy andel fripoliser, da disse har høyere verdi på forsikringsforpliktelsene i solvenskapitalkravet enn under Solvens I.

Det er også fastsatt en overgangsregel for medregning av ansvarlige lån. Under Solvens II er det stilt en rekke vilkår som må tilfredsstilles for at ansvarlige lån skal medregnes i den ansvarlige kapitalen. I solvenskapitalkravet for pensjonskasser har man lagt reglene i Solvens II-regelverket til grunn for medregning av ansvarlige lån i ansvarlig kapital. Det er fastsatt overgangsregler for ansvarlige lån, slik at alle eksisterende ansvarlige lån vil kunne medregnes i kapitalgruppe 2 i en overgangsperiode på 10 år. Dette innebærer at eksisterende ansvarlige lån under overgangsregelen likebehandles med nye ansvarlige lån som blir tatt opp i samsvar med kriteriene i det nye regelverket.

Solvens I

I tillegg til det forenklede solvenskapitalkravet, er pensjonskassene underlagt krav til solvensmargin (Solvens I) som rapporteres til Finanstilsynet årlig. Dette er et felleseuropeisk soliditetskrav (minsteharmoniseringskrav), men solvensmarginkravet er lite risikosensitivt og dekker utelukkende risiko på passivasiden, selv om det også stilles krav til nødvendig solvensmarginkapital.